

A HATÁRRENDÉSZETI SZOLGÁLATI ÁG KORRUPCIÓS VESZÉLYEZTETETTSÉGE

„*Tilos a FEP¹ beosztottainak hatáskörüket túllépni, más szervek hatáskörébe beavatkozni, előnyöket kérni, az utasoktól ajándékot elfogadni.*”² olvashatjuk többek között az 1982-ben, a határforgalom ellenőrzésben résztvevő sorállomány részére kiadott kézikönyvben. Ez a szabályozás is egyértelműen mutatja azt, hogy nem egy „új keletű” azon ideológiai megközelítés, amikor nem csak azt kell meghatározni egy munkakör ellátásához, hogy mi a feladata, felelőssége és kötelessége az azt ellátó személynek, hanem azt is, hogy milyen tiltó rendelkezések vonatkoznak rá.

A határrendészeti szolgálati ág korrupciós veszélyeztetettségénél elsődleges azon asszociáció, amely arra irányul, hogy ez a „magatartási forma” csak a határforgalom-ellenőrzésében van jelen. Ezt a feltevést cáfolja például egy 1977-es szabályzat, amely rögzítette, hogy „*Tilos a járőrnek beszélgetést folytatni a szomszéd állam polgári lakosaival, határőrizeti közegeivel vagy katonáival, őket megajándékozni, tőlük bármit elfogadni.*”³ Megállapítható tehát, hogy már a rendszerváltozás előtt is, mind a két szolgálati formánál szükségesnek és indokoltnak tartották írásban szabályozni az előny és az ajándék kérésének, valamint elfogadásának tiltását. Ezzel együtt azonban mindenképpen ki kell azt is hangsúlyozni, hogy a határrendészeti feladatokat ellátó állományra, mint a társadalom szerves részére is hatást gyakorol a teljes társadalomra jellemző magatartási formák összessége. Ebből adódóan a korrupciós cselekmények elleni fellépés csak abban az esetben lehet eredményes, ha a szélesebb társadalmi közegben is sikerül azt visszaszorítani. Hangsúlyt kellene azonban arra is fordítani, hogy jelenleg, szinte valamennyi, a korrupció elleni fellépés eszközeként nevesített módszer és eljárás a negatív motiváció irányából közelíti meg a témát, és még inkább „megbélyegzőként” hat.

A schengeni elvek⁴ szerinti határellenőrzés messze túlmutat a nemzeti érdekeken és az ezzel kapcsolatos tevékenységet nemzetközi relációban kell elhelyezni. „*Ezen intézményrendszer az integrált határigazgatás, amely az egységes európai határigazgatási modell meghatározó eszköze. A tagállamok belső biztonságának garantálása érdekében, többek között az irreguláris migráció (bevándorlás) megelőzésében és „felderítésében” is hatékony eszközként funkcionál. Az integrált határigazgatás öt dimenziójából a harmadik nevesíti a négylépcsős beléptetés-ellenőrzési modellt. Ezen modell a harmadik országokban*

---

¹ Forgalmellenőrző pont

² Kézikönyv a BM Határőrség határforgalom ellenőrzésében résztvevő sorállomány részére, Belügyminisztérium Határőrség Országos Parancsnokság, Budapest, 1982. 71. o.

³ Határőrizeti szabályzat a határőrség sorállománya részére. Belügyminisztérium Határőrség Országos Parancsnokság, Hór/4. Budapest, 1977. 70. o.

⁴ Kovács Gábor, A migráció büntügyi hatásai a magyar határrendészet kockázatelemzési rendszerére. In: Hautzinger Zoltán (szerk.). A migráció büntügyi hatásai. Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat. Budapest, 2016. 141-150. o. Kovács Gábor: A Magyar Rendőrség szerepvállalása hazánk határbiztonságában és a schengeni külső határok ellenőrzésében. In: Hautzinger Zoltán (szerk.). Migráció és rendészet. Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat. Budapest, 2015. 69-84. o.

alkalmazott intézkedéseket, a szomszédos országokkal történő együttműködést, a határellenőrzést és a szabad mozgás térségében fogantatosított intézkedéseket foglalja magában.⁵ A határellenőrzés, – s benne a határőrizet – ebben a rendszerben és modellben központi, meghatározó szerepet tölt be. Fontos megjegyezni, hogy ezen közösségi intézkedések egymásra épülése, nem csak tagállami kötelezettség, hiszen az is csak egy szegmense a rendszernek.”⁶

Az európai integrált határigazgatás működtetési kötelezettségéből adódóan azt lehet kijelenteni, hogy valamennyi, a végrehajtásban szolgálatot ellátó rendőr végez határrendszettel összefüggő feladatot. Véleményem szerint nem csak a szűken vett schengeni külső határszakaszon diszlokáló, határrendészeti szolgálati ág szervezetéhez tartozó határrendészeti kirendeltségek és a magyar-horvát határszakaszon a rendőrkapitányságok állománya veszélyeztetett a határrendészeti „jellegű” korrupciós cselekményekkel, még akkor is, ha konkrétan határőrizetet és határforgalom-ellenőrzését ők végzik. A határrendészeti túlmutat a határrendészeti szolgálati ágon.⁷ Az integrált határigazgatási modell pontosan azt feltételezi és igényli, hogy minden érintett szervezeti elem rendelkezzen a szükséges határrendészeti ismerettel – beutazási feltételek, jogszerű tartózkodás szabályai, úti okmány ismeret, okmányellenőrzés, személyazonosítás, vízumismeret, stb. – amellyel képes a modell elemeként működni. Ezen megközelítésből adódóan a schengeni belső határon a közrendvédelmi és határrendészeti osztályok területi és helyi szervezeti elemei, a Mélységi Ellenőrzési és Közterületi Támogató Osztály/Alosztály beosztottai, a Készenléti Rendőrség Határrendészeti Igazgatóságok Határvadász Bevetési Osztályai, de ezen túlmenően a rendőrkapitányságok közrendvédelmi, közlekedésrendészeti osztályainak beosztása is igényel bizonyos határrendészeti ismereteket.

A határőrség kiemelt figyelmet fordított a korrupciós cselekmények megelőzésére és az azt elkövetők felderítésére, mivel konkrét „gyakorlati tapasztalata” volt arról, hogy milyen jellegű és mértékű cselekményekkel kell számolni a végrehajtó állomány vonatkozásában.⁸ A határőrség állományára is kötelező érvényű volt a 2001. január 01-től hatályba lépett Etikai kódex⁹, amely a korrupcióval és az ajándékozással kapcsolatosan az alábbi megfogalmazásokat tartalmazta:

- *„ne váljanak kiszolgáltatottá, tartózkodjanak az olyan magatartásformáktól, amelyek alkalmasak a korrupció látszatát kelteni, vagy amelyek arra vezető tevékenység részévé válhatnak. Ennek megfelelően kötelesek minden olyan helyzetet, kapcsolatot elkerülni, amely alkalmas lehet befolyásolástól mentességük megkérdőjelezésére.*
- *sem közvetlenül, sem közvetve nem fogadhatnak el és nem kérhetnek olyan juttatást, pénzt, ajándékot vagy előnyt a velük, vagy a szervezetükkel kapcsolatban állóktól.*

⁵ Az EU schengeni katalógusa Külső határellenőrzés Kiutasítás és visszafogadás, Ajánlások és legjobb gyakorlatok Forrás: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?!=HU&f=ST%207864%202009%20INIT> (Letöltés ideje: 2016.03.14.)

⁶ Balla József: Határőrizeti intézkedések a migrációs válság kezelésére és megszüntetésére. In.: Tólas Péter (szerk.) Magyarország és a 2015-ös migrációs válság. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017. 85. o.

⁷ Ahogy Ritecz György megfogalmazza: „A gyakorlatban általában megfelelnek róla, hogy a határellenőrzés a határforgalom-ellenőrzésen és a határőrizeten kívül magában foglalja a kockázatelemzést és a bűnügyi nyomozást is.” Vö. Ritecz György: A Migráció a XXI. század kezdetén. Globe Edit. Saarbrücken. 2017. 211. o.

⁸ Kovács Gábor: A szervezeti és vezetői kommunikáció sajátosságai a rendészeti szerveknél. Hadtudományi Szemle 2016/1. 381-394. o.

⁹ Etikai kódex, a Belügyminisztérium hivatali szervezetei, a minisztérium hivatal tevékenységét segítő szervezetek, a belügyminiszter irányítása alá tartozó önálló szervezetek és az önkormányzati tüzoltóság hivatásos állománya számára, 6. pont. Forrás: <http://www.brdshu/vegyes/kodex.html> (Letöltés ideje: 2018.03.11.)

amely alkalmas arra, hogy befolyásolja pártatlanságukat, ítélőképességüket. Ebben a körben juttatásnak, ajándéknak, illetve előnynek minősül minden olyan dolog, szolgáltatás, szórakoztatás, vendéglátás, kölcsön vagy egyéb anyagi, egzisztenciális, illetve erkölcsi értéket képviselő dolog; szívesség, haladék, ill. ezek bármelyikének a jövőben történő biztosítására tett ígéret, amelynek pénzben kifejezhető értéke van és amelyhez ellenszolgáltatás nélkül, vagy az értékénél lényegesen alacsonyabb áron jut hozzá valaki.

- a társadalmi szokásoknak megfelelően egyes kiemelt ünnepek alkalmával a szervezet részére adott reklámjellegű ajándékokból arányosan részesülhetnek;
- a vezetők munkatársaiktól, ill. beosztottaiktól csak a társadalmi érintkezés részeit képező események (névnap, születésnap, nyugdíjba vonulás, stb.) kapcsán fogadhatnak el ajándékot. Az ajándékozás mértéke és formája nem lehet alkalmas arra, hogy valamely jogosulatlan döntés, előny, juttatás stb. elérését lehessen attól remélni.
- ne gyűjtsenek pénzt és ne adományozzanak ajándékot - az előző bekezdésben jelzett kivételektől eltekintve - azon vezetők részére, akik személyüket, ill. a hozzájuk közel álló munkatársaikat érintően kedvező, mások vonatkozásában viszont kedvezőtlen döntéseket hozhatnak;
- a munkatársak az egymás közötti érintkezés során is kötelesek figyelembe venni az ajándékozásra vonatkozó - az előző pontokban megfogalmazott – előírásokat.”

Látható, hogy nem a szervezeten kívüli, hanem a beosztott és vezető közötti magatartás és ajándékozás formája és mértéke is meghatározásra került. Ha az aktív és a passzív korrupció tartalmi elemeit nézzük, akkor a vezető és beosztott között is megvalósulhat a jogsértő cselekmény, tehát szükséges ennek szabályozása is. A korrupciónál nincs jelentősége a mértéknek, hiszen a kisebb összegű „borravalónak” tekintendő kért, vagy önként felajánlott összegtől a több százezres, vagy milliós összegekig, ugyanazon jogtalan előny biztosításáról beszélünk, amely összegegyeztetetlen a rendőri hivatással.

A kifejezés tartalmi elemeinek meghatározása, fogalom meghatározása, definiálása régmúltra tekint vissza, de a mai napig nincs egységes tartalma. Ennek oka többérté, mivel a korrupció pontos megfigyelése és mérése szinte lehetetlen „küldetés”, mert az abban érintettek mindent megtesznek annak érdekében, hogy a tevékenységük rejtve maradjon.¹⁰ Azt mondhatjuk, hogy mindenki találkozott, illetve találkozik a korrupció valamely formájával, amely igen sokrétű, sokoldalú és valamilyen megfoghatatlan, „misztikus” dolognak tűnik, mert találkoztunk már olyan személlyel, aki hallotta valakitől, hogy annak ismerőse mesélte XY-ról, hogy korrupció. A legenda szerint „a korrupció az, amiből kimaradsz”, vagy fokozhatjuk is korrupcióval kapcsolatos rigmusokat „nem elég tisztességesnek látszani, annak is kell lenni”, esetlen „nem elég tisztességesnek lenni, annak is kell látszani”. Megítélésem szerint, az alábbi megfogalmazás általánosan elfogadható a korrupció definiálására: „A „korrupció” nem más, mint a szervezeti működés leromlása, amely különféle etikátlan cselekedetek, szabálytalanságok és bűncselekmények formájában ölt testet.”¹¹

¹⁰ Szántó Zoltán, Bevezető Gondolatok. Magyar Tudomány 2018/4.

¹¹ Nemzeti Korrupcióellenes Program (2015-2018) 6. o.

Forrás: <http://korrupciomegelozes.kormany.hu/download/9/ff/91000/NKP%20Program.pdf> (Letöltés ideje: 2018.03.21.)

A korrupció egyik típusa a rendőri korrupció, amelynek tudományos alapokon nyugvó, széles körű kutatását folytatta Kardos Sándor István, a 2016-ban készített doktori értekezésében (a továbbiakban: Értekezés). Dokumentumelemzésekkel bizonyította azt, hogy a rendőri korrupciónak sincs egy pontosan definiált fogalma, amelyet hiánypótló eredményként, az alábbiak szerint határozott meg: „A rendőri korrupció a korrupció speciális osztálya, amely a legális rendőri jogosultságok illegális igénybevételére épülő, jogtalan előny megszerzésére irányuló szándékos jogsértés. Formáját tekintve megvalósulhat a szolgálati tevékenységgel kapcsolatban, vagy azon kívül. A szolgálati tevékenységhez kapcsolódó korrupció a rendőri szakterületek alapján speciális elkövetési szinteken valósul meg, a magatartások e vonatkozásban tipizálhatóak, egyben a sokféle bűnelkövetési lehetőség fokozza az esetek rejtve maradásának esélyét. A szolgálaton kívüli korrupcióban a rendőr a szervezethez tartozásából adódó legális lehetőségeit bocsátja meg nem engedett módon áruba. A rendőri korrupció megvalósulásának mindkét formáját a közvetlen szakmai közeg (rendőri kisközösség) értékrendje motiválja.”¹² A fogalom tartalmi elemeit tekintve, úgy gondolom, hogy a rendőri hivatás valamennyi területére vonatkozóan elfogadható meghatározást ad. Véleményem szerint:

- a határellenőrzés keretében, a határforgalom-ellenőrzés során nagyobb az állomány korrupciós veszélyeztetettsége, mint a határőrizet tekintetében;
- a technikai eszközök¹³ alkalmazása és az alkalmazás ellenőrzése visszatartó, korrupció megelőző hatással bírhat;
- a schengeni elvek szerinti ajánlások, amelyek a korrupció megelőzést irányozzák elő megfelelő eredményességet biztosítanak, ha a gyakorlati érvényesülésük teljes mértékű lenne.

A határrendészeti szolgálati ág korrupciós veszélyeztettségével kapcsolatosan viszonylag szerény, de inkább „szegény” a tudományos publikációk tárháza. Alapvetően csak három olyan írásmű keletkezett, amelyek részben vizsgálják ezt a kérdéskört. Az egyik az említett Értekezés, a második a „Pályakezdő Rendőrtisztek Kézikönyve” IV. rész 2.4. alfejezete, míg harmadik a „Határrendészet” egyetemi jegyzet 6. fejezete. A három dokumentum alapvetően lefedi azon lehetséges elkövetési magatartásokat, amelyekkel számolni lehet a határőrizet és a határforgalom-ellenőrzése során.¹⁴

Az EU schengeni katalógusa¹⁵ a korrupció megelőzésének biztosítása érdekében ajánlásokat és az ajánlásokhoz tartozó legjobb gyakorlatokat fogalmaz meg. A megfogalmazott ajánlások elemzéséből egyértelműen megállapítható, hogy többségben vannak a határforgalom-ellenőrzésének végrehajtására vonatkozó javaslatok, amelyből arra

¹² Kardos Sándor István, A rendőri jogsértések között jelentkező korrupció megvalósulási körülményeinek, tendenciáinak vizsgálata a beosztotti állomány körében, Doktori (PhD) értekezés, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola, 2016, 224.

¹³ A határőrizeti tevékenység támogatására alkalmazott technikai háttér elemeit részletesen ismerteteti Kui László: A magyar határőrizet technikai támogatásának aktuális helyzete. Határrendészeti Tanulmányok 2016/1. 121-127. o.

¹⁴ Nem érintik azonban a személyi oldalát, amelyre viszont megfelelő részletességű elemzést ad Bereczki Tamás: A korrupció pszichológiai gyökerei. Magyar Tudomány 2018/4.

¹⁵ Az EU schengeni katalógusa. Külső határellenőrzés. Kiutasítás és visszafogadás. Ajánlások és legjobb gyakorlatok, Brüsszel, 2009. március 19. SCH-EVAL 48 FRONT 21 COMIX 252
Forrás: <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=HU&f=ST%207864%202009%20INIT> (Letöltés ideje: 2018.03.20.)

lehet következtetni, hogy a két terület¹⁶ közül a határátkelőhelyen végzett tevékenységet ítéli kockázatosabbnak az Európai Unió is.

A határrendészeti szolgálati ágat érintően, az elmúlt években jelentős számban történtek intézkedések, amelyek arra hivatottak, hogy csökkentsék a korrupciós cselekmény elkövetésének esélyét és ezzel együtt biztosítsák a tisztességes állomány „védelmét” is. Ilyen intézkedések például:

- saját tulajdonú mobiltelefon szolgálat közbeni használatának tilalma/korlátozása;
- megengedett készpénz összegének szolgálat közbeni korlátozása;
- a határátkelőhelyen, 1-3 óránkénti útlevélkezelő fülke váltása/irányváltás;
- a határrendészeti kirendeltségeken minden végrehajtó felkészítése útlevélkezelői feladatok ellátására;
- az útlevélkezelői feladatokat ellátó állomány időszakos leválthatósága érdekében megyei és országos hatáskörrel rendelkező állomány felkészítése útlevélkezelői feladatok ellátására;
- időszakos idegen tiszti jelenlét biztosítása a határátkelőhelyeken;
- az elhelyezési körülmények változtatása/javítása annak érdekében, hogy az állomány csak a szolgálatba lépéskor ismerje meg a feladatát (pl.: útlevélkezelő /irány sáv, utaskategória/, járőr, hőkamera kezelő, stb.);
- meghatározott időszakonként az alosztályok összetételének megváltoztatása;
- az alparancsnoki állomány határrendészeti kirendeltségek közötti rövid idejű átrendelési lehetőségének megteremtése;
- a határátkelőhelyen a soronkívüliség biztosítása csak jogszabályi keretek között, kivételesen és dokumentáltan történjen;
- az utólagos ellenőrzések végrehajtási lehetőségeinek megteremtése;
- hozzáférési szintek meghatározása az alkalmazott szakrendszerekhez;
- a határátkelőhelyeken korrupcióellenes plakát kifüggesztése;
- a határátkelőhelyen testkamera, fülkekamera alkalmazása,
- a Stabil Hőkamera Rendszer hozzáférési protokolljának alkalmazása, a helyi, területi és központi kontroll lehetőségének megteremtése;
- egyes határátkelőhelyeken a térfigyelő kamera rendszer fejlesztése és a helyi, területi és központi kontroll lehetőségének megteremtése.

A munkakör elemzések végrehajtása mellett, kiemelt figyelmet kell fordítani azon befolyásoló tényezőkre, amelyekkel az adott szervezet vezetőinek naprakész ismeretekkel kell rendelkeznie, vagy tudnia kell, annak érdekében, hogy a korrupciós veszélyeztetettség kockázati tényezőit minimalizálja, illetve amelyek kockázati tényezőként jelentkeznek, ha nincs róluk ismerete a vezetőnek.¹⁷

- a beosztotti állomány:
  - családi helyzetének ismerete;
  - anyagi helyzetének, fizetési kötelezettségi nehézségeinek ismerete;
  - szolgálatellátással összefüggő családi kapcsolatainak ismerete;
  - szolgálatellátással összefüggő baráti kapcsolatainak ismerete;
  - szolgálatellátással összefüggő lakóhelyi környezetének ismerete;

¹⁶ Határőrizet és határforgalom-ellenőrzés.

¹⁷ Figyelemmel Vas Gizella: Határrendészeti szolgálati ág. In. Horváth József – Kovács Gábor. Pályakezdő rendőrtisztek kézikönyve. Budapest, 2016. 4.2. 2.4 alfejezet, 220-221. o.

- szabadidős tevékenységének, hobbijának ismerete;
  - szórakozóhelyek látogatásával kapcsolatos körülmények ismerete;
  - szenvedélybetegségének (pl. deviáns mértékű szerencsejáték, túlzott mértékű alkoholfogyasztás) ismerete;
  - önkontroll hiányának, akaratgyengeségének, befolyásolhatóságának ismerete;
  - szolgálaton kívüli, jövedelemszerző tevékenységgel kapcsolatos körülmények ismerete;
  - költséges életvitelének ismerete;
  - utazási, nyaralási szokásainak ismerete;
  - egyéni képességek fejlesztésével kapcsolatos magatartásának ismerete;
  - szolgálati beosztásban történő előmenetellel kapcsolatos ambíciók ismerete;
  - az egyes szolgálati feladatok, munkakörök ellátására való képességeinek ismerete;
  - az egyes szolgálati feladatok, munkakörök ellátására való akaratbeli hiányosságok ismerete;
  - az egyes szolgálati feladatok, munkakörök ellátásának hatásköri ismerete;
  - a terhelhetőségének ismerete;
  - a döntések felvállalásának képességével kapcsolatos helyzetkezelés ismerete;
  - a fejlődés, fejlesztés szükségességének ismerete.
- annak biztosítása, hogy a beosztott állomány a szolgálat során végrehajtandó feladatot/feladatokat, a szolgálatba lépés előtti eligazítást megelőzően megismerje (pl. határőrizet, határfogalom-ellenőrzés, elkülönített helyen végrehajtott ellenőrzés, kutatás, hőkamera kezelő, stb.);
  - annak biztosítása, hogy a beosztott állomány a szolgálat során végrehajtandó feladat/feladatok helyét a szolgálatba lépés előtti eligazítást megelőzően megismerje:
- határfogalom-ellenőrzés során:
    - útlevelező (fogadó útlevelező, terminálkezelő) szolgálat;
    - kutatói feladatok ellátása;
    - második vonalas, elkülönített helyen végrehajtott ellenőrzés teljesítése;
    - szakértői tevékenység ellátása /korlátozottan ellátható/;
    - kilépő vagy belépő irányban történő feladatellátás;
    - gyalogos-, személy-, teher- vagy autóbusz forgalmi sávon történő feladatellátás;
    - szelektív ellenőrzés keretében az utaskategóriánként elkülönülő forgalmi sávon történő feladatellátás;
    - hatósági tevékenység ellátása /korlátozottan ellátható/;
    - útdíj ellenőrzéssel kapcsolatos feladatok ellátása.
  - a határőrizet során:
    - járőrözés tevékenység ellátása;
    - stabil hőkamera kezelői feladatok ellátása;
    - mobil hőkamera kezelői feladatok ellátása;
    - gépkocsizó vagy gyalogos járőrszolgálat ellátása;
    - álló vagy mozgó járőrszolgálat ellátása;
    - járőrözési körzet, menetvonal ismerete;
    - munkaközi szünet helyének ismerete.

- saját tulajdonú mobiltelefon szolgálat során történő birtoklására vonatkozó kérelem tartalmának „valódisága”;
- a szolgálat ellátás közbeni hírósszeköttetés szolgálati eszközökkel történő biztosítása;
- a szolgálat ellátás közben birtokolható készpénz összegének indokoltságának ismerete;
- az alosztályokon belüli együttműködési hajlandóság ismerete;
- az alosztályokon belül meghatározó, „vezető” szerepet betöltő személyek ismerete;
- az alosztályokon belül perifériára szorult személyek ismerete;
- az alosztály állományából az egy időben szolgálatot ellátó állomány állandóságának ismerete;
- az alosztályok összetételének változtatási szükségességének ismerete;
- az alparancsnoki állomány és a beosztott állomány közötti kapcsolat ismerete;
- az alparancsnoki állomány szükség szerinti – szervezeten belüli – áthelyezési szükségességének ismerete;
- a soron kívüli határforgalom-ellenőrzés engedélyezési mechanizmusának, dokumentáltságának gyakorlati végrehajtásával kapcsolatos eljárásrend ismerete;
- a határforgalom-ellenőrzés díjmentességére vonatkozó utastájékoztató végrehajtásával kapcsolatos gyakorlati eljárásrend ismerete;
- a határrendészeti szakrendszeri hozzáférések munkakörhöz igazított protokolljának betartásával kapcsolatos gyakorlati eljárásrend ismerete;
- az útlevelkezelői állomány váratlanszerű pótlási, leváltási képességének kialakításával és fenntartásával kapcsolatos eljárásrend ismerete;
- a határforgalom-ellenőrzés követelményszerű, tartalmi elemek szerinti utóellenőrzési képességének ismerete;
- a határátkelőhelyen az idegen tiszti (nem az adott szervezeti elemtől) jelenlét lehetőségének biztosításával kapcsolatos eljárásrend ismerete;
- a határátkelőhelyeken a határforgalom-ellenőrzés, térfigyelő kamerákon keresztüli kontroll lehetőségének kialakításával kapcsolatos eljárásrend ismerete;
- útlevelkezelői és a járőrtevékenység rögzítési lehetőségének ismerete;
- a stabil hőkamera kezelő tevékenységének „elszigetelt” kontroll lehetőség nélküli végrehajtására vonatkozó eljárásrend ismerete;
- a mobil hőkamera kezelő tevékenységének „elszigetelt” kontroll lehetősége nélküli végrehajtására vonatkozó eljárásrend ismerete.

Természetesen ezeket a kockázati tényezőket nem lehet külön-külön kezelni, hanem rendszerszemléletű gondolkodásmódot igényel.¹⁸ A feladatellátások ellenőrizhetősége, főleg a határőrizeti tevékenység során jelent kihívást. A határforgalom-ellenőrzése mindig helyhez kötött, tehát az ellenőrizhetőség egyfelől könnyű, de a speciális helyhez kötöttség miatt mégis nehézségekkel „tarkított”. Jogos kérdésként merülhet fel, hogy a határrendészeti szolgálati ághoz helyi, vagy távolabb lakó személyeket célszerű-e felvenni? Hogyan várható el a vezetőtől a beosztottal kapcsolatos, szükséges információk

¹⁸ A korrupció megelőzéséhez, felderítéséhez elengedhetetlen a kiváltó okok, a korrupciós kockázatok felmérése, elemzése, melynek eredményei révén lehet adekvát választ adni a felmerült problémákra és hatékony intézkedéseket, módszereket bevezetni. Vö. Veprik Zita: A rendészeti korrupció. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIX. Pécs, 2017. 60. o.

---

ismerete, ha a lakóhelye a szolgálati helytől 150 km-re található? Célszerű-e egy beosztotti kategóriába tartozó személyből alosztályvezetőnek kinevezni valakit – aki rendelkezik a tiszti kinevezés feltételeivel – vagy azon a határrendészeti kirendeltségen, ahol beosztottként szolgált, ne lehessen mondjuk öt évig vezető, csak másik szervezeti elemnél? Természetesen még sorolhatjuk az ehhez hasonló kérdéseket, amelyekre a válaszokat nehéz egzakt módon megadni, mert a szolgálat érdekében kompromisszumokat kell kötni. A kérdés itt is az, hogy milyen mértékű kompromisszum az elfogadható.